

A Matematikai és Physikai Társulat második rendes közgyűlése.

A f. é. május hó 12-re hirdetett közgyűlés alkalmából a társulati tagok d. e. 9 órakor összegyűlvén, b. Eötvös Lóránd elnök melegen üdvözli a szép számban megjelenteket. Kiemeli, hogy épen úgy mint az első közgyűlést, a mostanit is arra kívánjuk felhasználni, hogy egymástól tanuljunk s egymás társaságában néhány kellemes órát töltsünk s ekként munkakedvünket kölcsönösen fokozzuk s a társulati összetartást szilárdítsuk. Külön is üdvözlőlvén a szép számban megjelent vidéki tagtársakat, felkéri Dr. Klupáthy Jenő r. tagot, hogy a közgyűlés alkalmára hirdetett előadását megkezdeni szíveskedjék.

Dr. KLUPÁTHY J. az *állandó elektromos áram méréséről* tárgyaló előadását 9 órakor megkezdi; előadása, leszámítván az üdülésre szánt $\frac{1}{2}$ órai időt, $12\frac{1}{2}$ óráig tartott.

Előadását, mely különösen a tanítás szempontjából fontos, egész terjedelmében fogjuk közölni.

*

A társulat tagjai d. u. 3 órakor az *Első Magyar Villamossági Részevény Társulat* középponti telepén találkoztak s ennek beható megismerlése után az *Általános Villamossági Részevény Társulat* telepére mentek át.

A KÖZGYŰLÉS.

1. Elnöki megnyitó.

B. EÖTVÖS LORÁND elnök a közgyűlést a következő szavakkal nyitja meg:
Tisztelt Tagtársaim!

Megalakulásunk óta ez a második rendes közgyűlés, a melyen Társulatunk ügyeit nyilvánosan fogjuk megbeszélni. Tavalyi összejeövetelünk alkalmával, mely mindegyikünk emlékezetében, de különösen az enyémben, mint egy kedves és jó kezdet áll elénk, ezen része összejeövetelünknek, a közgyűlési tárgyalás, lehetőleg rövid volt és én azt hiszem, rövid lesz a mai tárgyalásunk is, a mint rövidek lesznek a jövőben is, mert

én azt gondolom, hogy mi nem ülésekben való együttes tanácskozásokban, hanem mindannyian a magunk munkájával igyekezzünk előmozdítani közös célunkat, mely nem más, mint hogy kedvelt tárgyainkat: a matematikát és a physikát a magunk öröme, hazánk tudományosságának és iskoláinak hasznára tőlünk telhetőleg műveljük s ebben egymást támogassuk.

Összejövetelünknek az is a célja, hogy évenként legalább egyszer kezet szoríthassunk, egymástól tanuljunk s egymás lelkesedéséből a magunkét tápláljuk.

Titkárunk jelentésében el fogja mondani mindazt, a mi fontos dolog Társulatunk második évében történt, a mik között, nem kétkem, lesznek olyan dolgok is, melyek Társulatunkra nézve kedvezők és haladását tüntetik fel.

De én is akarok két örömdetes jelenséget megemlíteni, a melyekből Társulatunk felvirágoztatására következtethetünk.

Az egyik, a miről a társulat ügyvivő titkára részletesebben fog jelentést tenni, hogy eddigi eljárásunk és működésünk már is bizalmat keltett a Társulat munkaképessége iránt a kívülállók körében is. Meg fogja említeni a minket megtisztelő megbízást, melyet a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi ministeriumtól nyertünk, midőn megbízott, hogy a millenniumi kiállításra physikai mintagyűjteményt állítsunk össze. Ez az eszme, melyet mi már előbb is felvetettünk, most meg fog valósulhatni a kormánytól ígért támogatás mellett és büszkeségünkre válhatik, hogy Társulatunk fiatal, zsenge korában ily megtiszteltetésben részesültünk.

A második eseményről a titkári jelentés nem fog beszélni, mert arról a titkár hivatalosan egyelőre értesítve nincsen. Örömmel jelentem, t. Tagtársaim, hogy a múlt év folyamán a Math. és Phys. Társulat jelentékenyebb alapítvány birtokába jutott.

A természettudományok lelkes barátja, néhai báró Majthényi Ottó, kit a társulat tagjai közül sokan mint tanulótársukat ismertek akkor, midőn már teljes férfikorában az egyetemi előadások látogatására adta magát, s különösen a matematikai és physikai tárgyakat tanulta, művelte nagy előszeretettel. Ez a mi buzgó szaktársunk egy végrendeletet hagyott hátra, melyben vagyonának nagy részét tudományos, kulturális és jótékony célokra hagyta.

Úgy rendelkezett, hogy a hagyaték mirefordítása és felosztása iránt a végrendeletben megnevezett barátjai (báró Podmaniczky Frigyes, báró Liphay Béla, Than Károly és báró Eötvös Loránd) rendelkezzenek. Ezen végrendeleti hagyomány sorsa, mint sok másé, az volt, hogy perrel támadtatott meg s az eredetileg nagynak contemplált adomány kicsiny összegre zsugorodott. 13,500 forint volt az összeg, mely a meg-

kötött egyezkedés után megmaradt alapítványi czélokra ez előtt úgy másfél esztendővel és melyről az örökhagyónak barátai rendelkezettek. Ezen határozatnak alkalmazkodnia kellett a végrendelet ama pontjához, hogy egyenlő részekben tudományos, kulturalis és jótékony czélokra fordíttassék. Ezen tekintetből 3 egyenlő részre osztották és kimondották, hogy a kiosztás akkor történjék meg, midőn az összeg 15,000-re szaporodott, a mi a közel jövőben, még ez év folyamán meg is fog történni. Ebből a 15000 frtból a tudományos célra szánt harmadot a megbizott férfiak a Matematikai és Fizikai Társulatnak adták, azt tartván szem előtt, hogy ezen tudományok azok, a melyekkel az örökhagyó legszívesebben foglalkozott s abban a meggyőződésben, hogy az ő szellemében intézkedtek.

Ezen 5000 frtos alapítvány előttünk becses lesz, mert nemcsak javát fogjuk élvezni, de szép emléket is fogunk kíséretében megőrizni: Majthényi emléket, ki a tudomány igaz barátja és művelője volt. Ezen hagyomány biztosítás társulatunk fennállására s — vonatkozással az előbb említett megbízásra is — azt mondhatom, hogy ebben az évben egyszerre munkát és kegyeret kaptunk.

Hogyha a fennállásról szólunk, ne vegyük a szó szoros értelmében, hogy ez pl. megállás lenne, hanem legyen Társulatunk vezérelve, melyet mindig követni fog: a haladás és pedig nem valamelyes külső dísz dolgában — melyre nem vágyunk, — hanem minden egyes tag haladása.

Ezen kívánsággal újra üdvözlöm t. Tagtársaimat s a második közgyűlést ezennel megnyitottnak nyilvánítom.

Elnök bemutatja a múlt közgyűlés FARKAS GYULA és JEDLIK ÁNYOS társulati tagoktól hitelesített jegyzőkönyvét. Minthogy a jegyzőkönyv a *Math. és Phys. Lapok* II. kötetének 209. és rákövetkező lapjain egész terjedelmében közöltetett, a közgyűlés felolvasottnak tekinti.

Ezzel kapcsolatban Elnök a következő szavakat intézi a közgyűléshez: Társulatunk első rendes tagja, JEDLIK ÁNYOS, ki az első közgyűlésen valamennyink örömére fáradhatatlanul részt vett minden előadásunkon, ülésünkön és szórakozásunkban, nagy sajnálatunkra ez alkalommal nincsen közöttünk. Sajnáljuk őszintén, valamennyien, hogy ezen legérdemesebb tagtársunk jelenlétének ezúttal nem örvendhetünk; de legalább az a megnyugvásunk van, hogy nem komoly baj tartotta vissza az utazástól, mely baj miatt a M. T. Akadémia nagygyűlésén, melyen különben mindig megjelent volt, sem vehetett részt. Nagy korához képest jól érzi magát, csupán csak a járás esik neki egy idő óta nehezebbre, de a baj múló természetű s remélhető, hogy jövő közgyűlésünkön ismét körünkben üdvözölhetjük. Azt hiszem, hogy a jelenlevők mindegyikének kívánságát fejezem ki, midőn azt indítványozom, hogy a közgyűlés nagyérdemű tudósunkat, első tag-